Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer: 2828928

Onderwerp
Transitievisie warmte (TVW) voor de gemeente Sittard-Geleen

Voorstel / Beslispunten
Vaststellen van de Transitievisie warmte (TVW) voor de gemeente Sittard-Geleen

Samenvatting / openbare besluitenlijst
Om aan de klimaatafspraken te voldoen, zal Sittard-Geleen in 2050 geen aardgas meer gebruiken voor het verwarmen van woningen en bedrijfsgebouwen. Hiermee draagt ook Sittard-Geleen bij aan de vermindering van de CO2 uitstoot in Nederland. Het eerste doel is om in 2030 20% minder aardgas te gebruiken. In bijgevoegde Transitievisie Warmte (TVW) is beschreven hoe dat doel gehaald kan worden.

In de TVW is op basis van een analyse aangegeven dat t/m 2030 het mogelijk moet zijn om:
- 24 % van de woningen in Sittard-Geleen rendabel te verwarmen met een nog aan te leggen warmtenet op basis van restwarmte Chemelot;
- 6 % rendabel met een individuele elektrische warmtepomp (all-electric);
- 4 % rendabel met een hybride warmtepomp in combinatie met een aardgas gestookte CV (na 2030 kan het aardgas mogelijk vervangen worden door een duurzaam gas, bijvoorbeeld waterstof).

8 % van de panden in Sittard-Geleen is al duurzaam verwarmd (Warmtenet in Sittard-noord met restwarmte van de BES en al geïnstalleerde Biomassaketels, pellet-kachels, warmtepompen en zonneboilers).
Voor de rest van de panden zal na 2030 bekeken worden wat de beste oplossing is. Dat kan een collectief warmtenet zijn, maar ook oplossingen met waterstof i.p.v. aardgas.

De 20% doelstelling voor 2030 wordt dus ruimschoots gehaald als een warmtenet met restwarmte van Chemelot wordt aangelegd. Met dit warmtenet kan ook een groot deel van de 2050 doelstellingen behaald worden (alle woningen aardgasvrij).

Los van het mogelijk gebruik van duurzame warmte-oplossingen, geldt voor de hele gemeente: energie besparen, isoleren, ventileren en groene energie opwekken. Ongeveer de helft van de woningen in Sittard-Geleen zijn nog niet goed geïsoleerd en hebben energielabel D t/m G. Hiervan is zo'n 40% op basis van de gasprijzen rendabel te isoleren. Dit percentage stijgt uiteraard als de gasprijzen stijgen.

Burgemeester mr. J.Th.C.M. Verheijen	Gemeentesecretaris mr. G.J.C. Kusters

De inwoners van Sittard-Geleen zijn middels een online-bevraging (augustus-september 2021) gevraagd naar hun mening over de warmte-transitie. Hieruit bleek dat inwoners van de gemeente bij de warmte-transitie een actieve rol verwachten, waaronder informeren, adviseren en helpen bij het vinden van de juiste bedrijven die duurzaamheids-maatregelen uitvoeren;

In 2022 wordt de TVW uitgewerkt in Wijkuitvoeringsplannen. Dan is ook meer duidelijk over het warmtenet dat gebruik kan maken van de restwarmte van Chemelot, de ervaringen met de proeftuin aardgasvrije wijken en de plannen van woningcoöperaties. De inwoners worden per wijk betrokken bij het opstellen van de Wijkuitvoeringsplannen.

In de wijkuitvoeringsplannen zal worden aangegeven hoe en wanneer inwoners en bedrijven in een wijk/buurt het beste hun pand duurzaam kunnen verwarmen. En hoe de gemeente daarbij aan kan bijdragen, wat betreft subsidies en menskracht. Voor het uitwerken van de wijkuitvoeringsplannen is een rijkssubsidie beschikbaar van € 202.000,-.

Toelichting voorstel

Om aan de toekomstige klimaatafspraken te voldoen, zal Sittard-Geleen in 2050 geen aardgas meer gebruiken in de gebouwde omgeving en daarmee fors bijdragen aan de vermindering van de CO2 uitstoot in Nederland. Het eerste doel naar aardgasvrij, is om in 2030 20% minder aardgas te gebruiken. Hoe dit te bereiken is in bijgevoegde Transitievisie warmte (TVW) beschreven (bijlage 1).

In de TVW is gebruik gemaakt van een analyse die uitgevoerd is door het adviesbureau Driven by Values. Deze analyse genaamd Extern Advies Warmte (EAW) is met een rijkssubsidie begin 2021 opgesteld. Daarnaast zijn de inwoners van Sittard-Geleen door een online-bevraging (augustus-september 2021) gevraagd naar hun mening over de warmte-transitie.

In 2022 worden de resultaten van deze TVW uitgewerkt in Wijkuitvoeringsplannen.

De warmtetransitie is geen objectief technisch verhaal, maar een maatschappelijke transitie met technische kaders. Hoe deze transitie zal verlopen, binnen de nationale en regionale richtlijnen, hangt van veel factoren af. Gelukkig hoeft nu nog niet overal een oplossing voor te zijn. Technieken blijven zich ontwikkelen en de markt is in beweging. Deze Transitievisie Warmte zal dan ook minstens elke vijf jaar geactualiseerd worden.

Warmtetransitie t/m 2030

De gemeente Sittard-Geleen telt 37.861 panden (34.302 woningen en 3.559 utiliteiten) die uiterlijk in 2050 aardgasvrij zullen moeten zijn. De opgave is dus groot.

Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat t/m 2030 met de huidige beschikbare duurzame warmte-oplossingen:

- 24 % van de woningen in Sittard-Geleen rendabel te verwarmen zijn met een nog aan te leggen warmtenet op basis van restwarmte Chemelot (HGN-zuid). Dat zijn woningen in Geleen;
- 6 % rendabel met een individuele elektrische warmtepomp (all-electric);
- 4 % rendabel een hybride warmtepomp in combinatie met een aardgas gestookte CV (dit is een rendabele transitie oplossing, voor 2050 zal er een gasloze of duurzaam gas oplossing komen);

8 % van de panden in Sittard-Geleen is al duurzaam verwarmd (Hoog Temperatuur HT/Midden Temperatuur MT-Warmtenet BES en geïnstalleerde Biomassaketels, pellet-kachels, warmtepompen en zonneboilers).

Dat is bij elkaar 42% (15.730 panden) van de 37.861 panden in Sittard-Geleen. Voor de rest van de panden zal na 2030 bekeken worden wat de beste oplossing is. Dat kan een collectief warmtenet zijn, maar ook oplossingen met waterstof i.p.v. aardgas.

De daadwerkelijke cijfers t/m 2030 kunnen nog veranderen als duidelijk wordt hoe HGN-zuid daadwerkelijk gerealiseerd wordt en als bepaald is welke woningen en gebouwen kunnen worden aangesloten.

Zonder een warmtenet met restwarmte van Chemelot wordt de doelstelling voor 2030 in het klimaatakkoord (20% van de woningen aardgasvrij) niet gehaald. Daar komt nog bij dat een deel van de woningen die gebruik maken van een hybride warmtepomp (4%) "maar" voor 40-80% aardgasvrij zijn. Dit wordt pas 100% aardgasvrij als deze woningen ook gebruik kunnen maken van duurzaam gas (i.p.v. aardgas) of overgaan op all-electric oplossingen.

De 20% doelstelling wordt wel ruimschoots gehaald als wel een warmtenet met restwarmte van Chemelot wordt aangelegd. Met dit warmtenet kan een groot deel van de 2050 doelstellingen behaald worden (alle woningen aardgasvrij). Met alle restwarmte van Chemelot kan in potentie tussen de 70.000 en 130.000 woningen verwarmd worden. De meeste woningen in en rondom de centra in Geleen en Sittard (dicht bebouwde wijken) zijn geschikt om rendabel aan te sluiten op een warmtenet die gebruik maakt van de restwarmte van Chemelot. Om in 2050 alle woningen aardgasvrij te hebben, is het dus (met de nu beschikbare warmte-oplossingen) cruciaal dat de restwarmte van Chemelot gebruikt kan worden.

Zonder collectief warmtenet (dat gebruik maakt van de restwarmte van Chemelot) zal voor de meeste van de betreffende panden tot 2030 geen ander rendabel duurzaam warmtebron voorhanden zijn. Mogelijk na 2030 wel. Toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nieuwe kansen. Deze kunnen maatschappelijk gezien wel duurder zijn dan een collectief warmtenet dat gebruik maakt van restwarmte. Een deel van de panden waar een collectief warmtenet de beste oplossing is, kan (indien goed geïsoleerd) kiezen voor een individuele warmteoplossing waaronder een hybride warmtepomp, maar deze is minder rendabel dan een collectief warmtenet.

Vermindering van de warmtevraag

Los van het mogelijk gebruik van duurzame warmte-oplossingen, geldt voor de hele gemeente: energie besparen, isoleren, ventileren en groene energie opwekken.

Hoe de opwek van groene energie (met name wind- en zonne-energie) zal plaatsvinden is begin dit jaar aangegeven in de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES) met daarin het afwegingskader opwek wind- en zonne-energie waarover de gemeenteraad begin 2021 besloten heeft. In de geactualiseerde Omgevingsvisie (gepland voor 2022) zal dat kader een formele status krijgen.

Door te isoleren is er minder energie nodig om gebouwen te verwarmen. Energie die niet verspild wordt, hoeft ook niet te worden opgewekt. Isolatie is voor alle woningen een 'no regret' maatregel, aangezien een investering in de juiste isolatie binnen afzienbare termijn terugverdiend kan worden door kostenbesparingen op energieverbruik.

Dit geldt dus ook voor de woningen die duurzaam verwarmd kunnen worden. Isoleren van deze woningen zorgt ervoor dat minder duurzame elektriciteit nodig is bij gebruik van een warmtepomp, maar ook dat er meer woningen aangesloten kunnen worden op een warmtenet.

17.855 (47%) van de 37.861 woningen in Sittard-Geleen zijn nog niet goed geïsoleerd en hebben energielabel D t/m G. Op basis van de rekenmethodiek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), dat rekening houdt met de kapitaalslasten en afschrijftermijnen, blijkt dat 6.805 van de 17.855 woningen tot 2030 financieel rendabel te isoleren is naar label D (en waar mogelijk naar B of C). Dit op basis van de gasprijzen van begin 2021 (€ 22,76 per GJ). Dat is 18% van het aantal woningen in Sittard-Geleen. Dit zou 2% reductie van de warmtevraag opleveren. Deze percentages stijgen uiteraard als de gasprijzen stijgen.

Bevraging inwoners

Het is van belang dat inwoners meepraten over de energie-warmtetransitie. Inwoners van Sittard-Geleen hebben eind augustus - begin september 2021 hun mening kunnen geven over de warmte-transitie in de gemeente Sittard-Geleen aan de hand van een vragenlijst.
Dat heeft een goed beeld opgeleverd van wat inwoners willen en kunnen.

Voor de gemeente is de belangrijkste bevinding dat inwoners van de gemeente een actieve rol verwachten op het gebied van de warmte-transitie:

- Adviseren en informeren (digitaal via nieuwsbrieven en website), met name objectieve informatie over warmtepompen en collectieve warmtenetten (voor- en nadelen, tarieven en de daadwerkelijke kosten van een warmtenet).
- Hulp bij het vinden van de juiste bedrijven die duurzaamheidsmaatregelen uitvoeren.
- Subsidiëren van duurzaamheidsmaatregelen (isolatie, warmtepompen en aansluiting op warmtenet).
- Zelf als gemeente het goede voorbeeld geven.

Een groot deel (60%) van de inwoners wil nu al betrokken worden bij de plannen voor de warmte-transitie in de wijk en eigen woning. 30% wil dat pas als er een concreet plan ligt. 10% hoeft alleen geïnformeerd te worden en/of wil er niet bij betrokken worden.

Minstens 30-40% van de woningen zijn nog niet (volledig) geïsoleerd. Daarom is belangrijk om van alle woningen te weten wat het energielabel is, zodat beter bepaald kan worden welke woningen nog verduurzaamd moeten worden en de gemeente hiervoor gericht subsidies beschikbaar kan stellen.

Een deel van de inwoners, met name inwoners die een woning hebben met een energielabel E-G, vindt het niet belangrijk om hun woning te verduurzamen. Terwijl juist die inwoners baat hebben bij een goed geïsoleerde woning met lagere energiekosten. Gerichte communicatie naar deze groep inwoners is van belang, waaronder de mogelijkheden tot subsidies en leningen. Het 'ontzorgen' van de inwoners zou ook een effect kunnen hebben op de bereidheid om te isoleren. Het beleid van de gemeente en de beschikbare energieloketten zal dan ook gericht moeten zijn op meer en duidelijker informeren, met name over financiering, warmtepompen en warmtenetten.

Lopende en geplande projecten/acties in Sittard-Geleen

De volgende projecten/acties in Sittard-Geleen m.b.t. de warmte-transitie en reductie van de warmtevraag (met name isoleren) zijn al lopende of gepland. Deze sluiten aan bij de gevraagde actieve rol van de gemeente in de bevraging van de warmte-transitie (zie hierboven):

- Digitaal energieloketten: www.nieuweenergieinlimburg.nl en www.regionaalenergieloket.nl (2018-2022).
- Fysiek energieloketten: Door Corona is het verstrekken van informatie op markten in 2020 niet doorgegaan. Nu is dat (indien mogelijk) gepland in 2022. Daarnaast kunnen inwoners ook gebruik maken van de Woonwijzerwinkel in Kerkrade (2022).
- Energiescans via Stichting Dubbel Duurzaam (2018-2021).
- Pilotproject verduurzaming maatschappelijk vastgoed (2019-2021).
- Proeftuin aardgasvrije wijk Limbrichterveld-Noord (2019-2022).
- Voucherproject voor 5.000 woningen (€ 65 per woning) voor (een bijdrage aan) een kleine energiemaatregel, betaald uit uitkering Regeling Reductie Energieverbruik - RRE (2020-2021).
- Warmtescans voor 4700 woningen in Geleen-zuid/Kluis/Krawinkel. Vanaf de straat wordt een warmtescan uitgevoerd en vervolgens verwerkt tot een op maat gemaakt isolatie-adviesrapport voor de woning. Dit wordt betaald uit uitkering Regeling Reductie Energieverbruik - RRE (2021-2022).
- Energiescans, energieboxen en gesprekken met energiecoaches. Dit wordt betaald uit uitkering Regeling Reductie Energieverbruik Woningen RREW (2021-2022).
- Collectieve inkoopacties isolatie (2022). Dit wordt betaald uit uitkering Regeling Reductie Energieverbruik Woningen RREW (2021-2022).
- Verduurzaming 251 rijtjeswoningen in de wijken Geleen-zuid/Kluis op basis van bijdrage Volkshuisvestingsfonds - VHF (2022-2025).

Ook zijn er vele (commerciële) bedrijven die inwoners van Sittard-Geleen via social media en/of per post aanschrijven met aanbiedingen om de woning te isoleren.

Aanbevelingen TVW

1) Midden Temperatuur (MT) en/of Hoog Temperatuur (HT) warmtenet heeft grote potentie in Sittard Geleen Er ligt reeds een warmtenet (Het Groene Net noord) dat wordt gevoed door de Biomassa Energiecentrale Sittard (BES). Om de doelstellingen van het Klimaatakkoord te kunnen halen, is het nodig om ook een warmtenet (HGN-zuid) aan te leggen gevoed door restwarmte van Chemelot. De potentie voor zo'n warmtenet is het grootst in en rond de kernen in Sittard en Geleen. Het ligt voor de hand te starten met een warmtenet in Geleen vanwege de locatie bij de bron. De haalbaarheid vanuit risico- en investeringsperspectief van de gemeenten zal binnenkort duidelijk worden.

2) Voornamelijk in de buitengebieden hebben hybride en individueel elektrische warmtepompen de meeste potentie. Het resterende aardgasverbruik kan (op termijn) op duurzame wijze worden ingevuld met hernieuwbare gassen (biogas en/of waterstof).

3) Isolatie creëert de mogelijkheid om (op termijn) over te gaan op individuele warmteoplossingen (warmtepompen). Daarnaast is isolatie voor alle woningen een no-regret maatregel aangezien een investering in de juiste isolatie binnen afzienbare termijn terugverdiend kan worden door kostenbesparingen op het energieverbruik. Omdat isoleren geld kost én aardgas elk jaar duurder wordt, is het nodig om inwoners met een laag inkomen hierin te ondersteunen. Dit

gebeurt nu al met vouchers, gratis warmte- en energiescans, en met het in 2022-2025 verduurzamen van minimaal 251 rijtjeswoningen in de wijken Geleen-zuid/Kluis op basis van bijdrage Volkshuisvestingsfonds (VHF).

4) Communicatie is belangrijk voor het creëren van draagvlak. Dit is een continu traject. Belangrijk is daarom dat de warmtetransitie gaat leven in de gemeente. Dat inwoners weten wat rendabele isolatie is, hoe belangrijk isolatie is óók als je nog wel aardgas gebruikt en welke manieren er zijn om aardgasvrij te gaan wonen. De gemeente kan hier een actieve rol in spelen door ondersteuning te bieden en een betrouwbare bron van informatie te zijn en/of aan te bieden (digitale en fysieke energieloketten). Een belangrijke rol van de gemeente zal zijn/blijven: communicatie richting inwoners, voorbeeldrol eigen gebouwen en samen optrekken met woningcorporaties.

Vervolg

De volgende stap is het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen waarin deze TVW uitgewerkt worden. Op basis van de uitgevoerde analyse zal in 2022 begonnen worden met de volgende wijken:
- Geleen-zuid/Kluis (uitwerking gericht op isolatie en warmtenet - HGN-zuid)
- Geleen-centrum/Krawinkel (uitwerking gericht op isolatie en warmtenet - HGN-zuid)
- Sittard-west (uitwerking gericht op isolatie en warmtenet - HGN-noord)
- Sittard-oost (uitwerking gericht op isolatie en warmtepompen – all-electric en hybride)
- Born (uitwerking gericht op isolatie en warmtepompen – all-electric en hybride)

Bij het opstellen van de Wijkuitvoeringsplannen zal gebruik gemaakt wordt van informatie die bij het opstellen van deze TVW nog niet bekend was:
- Uitwerking Ontwikkelpaden Toekomstvisie
- Resultaten en ervaringen met proeftuin aardgasvrije wijk Limbrichterveld-Noord
- Besluitvorming Het Groene Net (HGN), met name HGN-Zuid
- Uitwerking RES-ZL 1.0 voor wat betreft de verdeling van de bovengemeentelijke warmtebronnen in Zuid-Limburg
- Resultaten warmtescans voor woningen in Geleen-zuid/Kluis/Krawinkel
- Gemeentelijke Woontransformatie Visie (WTV)
- Plannen van de woningbouwcoöperaties wat betreft verduurzaming van hun woningen/appartementen
- Besluitvorming Maatschappelijk Vastgoed
- Bevragingen van inwoners per wijk specifiek gericht op warmte-oplossingen in de wijk.

In de wijkuitvoeringsplannen zal worden aangegeven hoe en wanneer inwoners en bedrijven in een wijk/buurt het beste hun pand duurzaam kunnen verwarmen. En hoe de gemeente daarbij aan kan bijdragen, wat betreft subsidies en menskracht. Voor het uitwerken van de wijkuitvoeringsplannen is een rijkssubsidie beschikbaar van € 202.000,-.

Financiën

Voor de externe ondersteuning bij het opstellen de TVW is gebruik gemaakt van de rijkssubsidie (€ 20.000,-) die voor de TVW aan Sittard-Geleen beschikbaar is gesteld.
Voor de wijkuitvoeringsplannen (het vervolg op de TVW) is ook een rijkssubsidie beschikbaar voor een bedrag van € 202.000,-.

Duurzaamheid
Dit voorstel is een wezenlijke bijdrage aan de doelstelling in het coalitieakkoord van de gemeente Sittard-Geleen om te komen tot een energie- en klimaat-neutrale gemeente in 2040 of zoveel eerder als mogelijk is.

Inclusie
De TVW zal na vaststelling door de gemeenteraad voor iedereen te lezen zijn op de site van de gemeente Sittard-Geleen. Dit gebeurt met een korte samenvatting op begrijpelijk nivo
Bij de uitwerking van de TVW in wijkuitvoeringsplannen worden de inwoners van de betreffende wijken betrokken en vindt uitleg over de TVW plaats.

Juridisch
De TVW is een strategisch verkenningsdocument en omvat ambities en oplossingsrichtingen die in de wijkuitvoeringsplannen nader uitgewerkt worden. De TVW heeft daarmee geen juridische status. Er kunnen geen juridische rechten/plichten aan ontleend worden.

Planning
Voor het opstellen van de TVW zijn/worden de volgende stappen doorlopen (stap 1 t/m 9 zijn al uitgevoerd)

1. Vaststellen van Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RESZL) door de gemeenteraad, met daarin de Regionale Structuur Warmte (RSW) dat input is voor de TVW van alle gemeenten in Zuid-Limburg. Voor de relatie van de TVW met de RESZL zie de bijlage in de TVW.
2. Opdracht voor het opstellen van Extern Advies Warmte – EAW (2020).
3. Oplevering EAW (april 2021).
4. Themasessie College op 1 juni met uitleg over de EAW/TVW.
5. Uitleg over EAW/TVW aan Raadswerkgroep Duurzaamheid op 10 juni.
6. Bespreken EAW/TVW met stakeholders waaronder woningbouwcorporaties (juli)
7. Bevragen inwoners over de warmte-transitie augustus-september).
8. Opstellen TVW (september/oktober).
9. Besluitvorming over TVW door College op 2 november 2021.
10. Vaststellen van de TVW door gemeenteraad op 16 december 2021.
11. Opstellen wijkuitvoeringsplannen op basis van de TVW (2022).
12. Afstemmen TVW en met name afstemming gebruik bovengemeentelijke warmtebronnen met andere gemeenten in Zuid-Limburg en vastlegging ervan de RES-ZL 2.0 (2022).

Bijlagen
Bijlage 1: Transitievisie warmte (TVW) voor de gemeente Sittard-Geleen

Voorstel aan **Gemeenteraad**	
Steller : Kees Blankers Telefoon : 06-54643992 E-mail : Kees.Blankers@sittard-geleen.nl Cluster: Samenleving Portefeuillehouder: K. Schmitz	Reg. nummer : 2828928 Reg. datum : 20 oktober 2021 Reg.nummer(s) bijlagen :